(תקכז) שנים (יז) בבת אחת (תקכח) לבית דין אין כאן (תקכט) עדות (תקל) וה"ה (תקלא) כבהמה שנאבדה ריאה (תקלב) קודם (נה) שנבדקה: הגה וכן (תקלג) במקומות (יח) ששוחטין (תקלד) אצל עובד כוכבים (תקלה) והניחו הבהמות אצל עובד כוכבים בין שחיטה לבדיקה אין חוששין שמא העובד כוכבים החליף (תקלו) ונתן הסירכות דבדיקת ריאה דרבנן וספיקא להקל (רשב"א) (תקלז) מיהו אם מכירים שעובדי כוכבים רגילין לעשות כך (תקלח) יש לחוש אפילו (ט) בדיעבד (תקלט) ולכתחלה (תקמ) יש ליזהר בכל ענין.

יח (תקמא) ריאה שניקבה

באר הגולה

לגירסת הר"ר יוסף על פירושי וכו' פלוני דף פ"ט

פתחי תשובה

(יז) בבת אחת לב"ד. עבה"ט ועיין לקמן סימן קכ"ז בש"ך ס"ק י"ד דחזקה שמפסק הדין ע"פ עד האוסר הא נאמן אף עד לגבי עד ואוקי אחזקה ועם הביא דברי הריטב"א שחולק על דין זה והעבר דוקא נעשה [illegible] כשרים ולא באיסורין ועיין שם דבלשם י"ל כל"ש כמחבר וכלשם לו דהאי ב"ד לאו חזקה והי ביחיד וכ"ל שחולקים שחולקין בתה"ש סי' י"ג ס"ק פ"ט לגבי עדות אשה ואף הב"ח עם שחולק עליו עיי"ש ושמעתת בין דלפעמים איכא נמי דיני ממונות לענין ההשגה ע"ש אבל כאן ל"ש מזה (יח) ששוחטין אצל עובד כוכבים. עיין בתשובות הר"א מזרחי סימן ל'

באר היטב

ראיתי אינו ראיה דאפשר שהראשון ראה מה שלא ראה זה אינו מקבל קמן עכ"ל הש"ך. (נה) שנבדקה. וכ' מהרש"ל ודייק דלהפריך בנאבדה הריאה קודם בדיקה גם בזה אסורה (אפי' בהפ"מ) ולקונה והוי אסור לכ"ע דשוויה אנפשיה חתיכה דאיסורא ואם הקונה לא הוציא המעות עדיין אין מוציאין ממנו (ל"ח). אבל הש"ך והט"ז חולקים עליו וס"ל דבזה כ"ע מודו דהכל ע"פ מה שמחולקים בין דין זה לנאבדה הריאה וכתב הש"ך ומ"מ מ"ש לעיל בס"ס ה' בשם רש"ל בית הכהנים אם שחט כהן שאוסר אינו ענין לכאן דהתם אסריק טעמא נחיה בחזקת איסור שמתה עד שיודע לך במה נשחטה כאן והם ספק בגוף האיסור ע"ל כחזר עכ"ל. (ט) בדיעבד וטעמם כיון שהביאו אצל העובד כוכבים שרגיל לעשות כך הוי כמזיד ט"ז.

דרכי תשובה

ס' רפ"ח מ"ש בענין זה נאריך: (תקכז) שנים בב"א. עפמ"ש מ"ש חזקה כמפסקת הדין ע"פ עד האוסר ועי' ברוזם אפרים ס"ק קכ"ז שכ' דאין מליאות לדין זה לפסוק ע"פ שלא בפני חבירו דאפי' ליכא לחבירו לפניו והשיבו' א"א לפסוק לאסור על ידו פירש של חבירו שלא בפניו ואפי' אם אסרו הבהמה מספק עד שבאו אל פי המוכר אך זה בכלל נפסק הדין לאסור ואין נ"מ כשהלוקח המליס מהב"ד של מי היה הבהמה ואמר שהם לב"ד שמלא בריאה של בהמה סירכה כו ואסרוה הב"ד ושב בא המוכר ותם סרוכה א לא הוי כלל כנפסק הדין לאסור על פיו כיון שהב"ד לא ידעו ושבח שאל בהמה עלמו הוא שואל והעמיד לדבריו ואילו ידעו שהוא של אחרים לא הו חוסכים אם הדין על פיו על סה"ג מי כלעו בלא שניהם בב"א עיי"ש לתרס. (תקכח) לב"ד עי' פה"ש שם שכ' דהאי ב"ד לאו חזקה והי ביחיד דחזקה בעדות אבל דלפעמים איכא נמי נ"מ לענין דיני ממונות לענין הכתובה עפ"ש צריך שם ב"ד חזקה משא"כ הכא דכ"ע מודים דא"ל ב"ד ובמש"כ לא רק דהכא גם כאן יש נ"מ לדיני ממונות מה שיש בין המוכר והקונה לענין שלריך להחזיר דמי המכירה וכמ"ש הבאה"ט ס"ק ל"ה בשם הל"ח וכנ"ל בדבריו (ס"ק תקכ"ד) ועי' ברוזם אפרים ס"ק קמ"ט ובמקו"מ ס"ק קכ"ח שב רחיתי במנחת יוסף עקף ס"ה בנק"י ס"ק כ"ס שהפם על כמפת"ם בזה וכו' ותם כאן נ"ל חזקה בפני הב"ד עיי"ש: (תקכט) עדות. עי' בשו"ת בית שלמה חלק ב' סי' ע"ס ועי' מ"ש לענין אם העדים המכחישים זא"ז בעדות בבהמה א' שם קרובים זה לזה מה דין הבהמה ועיי"ש מה שפלפל טובא בזה: (תקל) וה"ה בבהמה שנאבדה ריאה עי' בשו"ת המגלה יוסף חיו"ד סי' ז' שפלפל בפני בודקים שמלאו נקב גדול בריאה וא' אומר שהנקב הי' מעל וגרלה שמחזיק מעשה והשו"ב הב' אומר שהי' משך ונראה דלאחר שחיטה מעשה והאריך בזה וכו' בהעלם התשובה שוד עלה ע"ד לומר דמה"ש נקט הפ"ת בדין זה ושקמיק בחזקת היתר רק במחולקים בסירכה אם הי' כסדרן או שלא כסדרן מטעם שבין לדברי העד שאומר שהי' כסדרן ובין לדברי העד השני שאומר שלא הי' כסדרן לדברי שניהם הו"ל דבר הבא מחילא ולא ע"י מעשה אדם ע"כ בפיר שמקיק הבהמה בחזקת היתר משא"כ במחולקים אם הי' הנקב מעל או משך דהרי מה שהליק כמשך דלאחר שחיטה ניקב לריך לתלות שנעשה ע"י מעשה בני אדם וחלא אינו אלא ספקא וא"כ לדברי האומר מעל הי' ונעשה מחיים הרי הוא דבר הבא מחילא ולא ע"י אדם ולדברי האומר משך הוא דבר הבא ע"י מעשה בני אדם י"ל דבכה"ג לא מעמידין הבהמה בחזקת היתר דכמו דחזקת היתר מסייע לבאי כן חזקה שלא נעשה מעשה חדשה בידי אדם מסייע להראשון שהי' מעל וא"כ איכא חזקה נגד חזקה ונשאר הדבר בספק ומחילא לריך לדון לאיסור עכ"ד ול"ע לדינא: (תקלא) כבהמה שנאבדה ריאה קודם שנבדקה. שכתב"ם פ"ם מהרש"ל דדין דלהפריך בנאבדה הריאה גם בזה יש לאסור אפי' כשנודע אבל בפי"ח וש"ך ופר"ח כ' דשלא הניח הפר"ח כאן כלום ברלה דסגה יש להקל יותר ואפי' להמתירים בנאבדת הריאה מ"מ בזה יש להחמיר ועי' בפמ"ג סי' ל' ובאה"ט ס"ק ע"ט ובפרמ"ג סי' קנ"ז שכ' כן לדינא ואפי' במקום שמתירים בנאבדה הריאה יש להקל בזה עיי"ש ועי' בפרמ"ג לעיל סי' קל"ד ורמ"ש ס"ק קנ"ג שכ' דע"ש יש להעמיד בזה במקומות הנ"ל שלא בהפ"מ עכ"ל עיי"ש ועי' ברוזם יוסף הגה סי' ל' שהעמיד יותר בזה שאין להקל בזה כ"א כשהמוכר גדול חזקה לא עבריין ונאמנים והוא שאין הסירכה מלויה בבן עיי"ש וכן ראיתי בכל ספרי בני תורה הח"י שהכריע בדלוזם לכתחלה בזה שלא בהפ"מ עכ"ל במקומות שמחמירים בנאבדה הריאה ואין להקל בזה כ"א בהפ"מ חזקה עכ"ד (ועי' בדבריו לעיל ס"ק תקי"ז): (תקלב) קודם שנבדקה עבה"ט שם מ"ש דלקונה והוי אסור דשוי' אנפשי' חתיכה דאיסורא היינו כשאינו טוען אמתלא טובה לדבריו ככ"ל סי' א' סעי' י"ג. (תקלג) במקומות ששוחטין אצל עובד כוכבים. עפמ"ש מה שכתבה מקום להשי' הר"א מזרחי סי' כ' ועי' בכמה"ג בהגהות ב"י אות י"ז שהביא תשו' ז ועיי"ש מ"ש בזה ועי' בשלחן גבוה ס"ק ח' מ"ש בדברי הר"א מזרחי והכמה"ג בזה כמאריך. (תקלד) אצל עובד כוכבים עי' בשו"ת די השב הספרדי חיו"ד סי' ג' שהעלה מתשובות הפוסקים ומסורת הדין אפי' בדיקת נפיחה ח"ל עיי"ש ועי' בפרמ"ג סעי' קנ"ג ורמ"ש ס"ק קנ"ב שכ' דבמקום שהשוחטים נכרים והדרך להכניס ידיהם לבית החזה היכף אחר השחיטה כדי לפרוש הדם ולנקות הבשר היטב ואיכא חולים ליתן בהמה לשחוט אם לא יניחו להם לעשות כמנהגם אם אפשר להתקן הדבר ע"י ממון שמחויבים בני הקהלה להוציא ע"ז כדי לקיים מצות בדיקה כהלכתה ואם אי אפשר לתקן אז עכ"פ לריכין הם לנהוג לנפוח כל ריאה אף שאין נראה בה רישומה וגם יש להפריח כל הסירכות אפי' הגרוע במקום שיש לתלות שנתהוה ע"י הקלב בשעת שחיטת הדם וכן יש לאסור כל רישומה הניכרת שיש לחוש לה שהי' בה סירכה וניתקה מהם וכן אם דרך הטבחים להתעסק אחר שחיטה להפריד הקנה מן הוושט יותר נכון לנהוג בזה שיקדים הבודק לבדוק היכף לאחר שחיטה ודרך האוהר והגלגד שיכניס ידו במתן כדי שלא מנתק שום סירכא דקה מחוזק הכנסת ידו ולאחר שיעשה הנכרי את שלו במקום בית השחיטה יחזור לבודקה ודרך הטרפם בדיקה משולה וחמם מרובים בכל מקומות הריאה מעלויה עד הגהגרמה כי שם עיקר הבדיקה עכ"ד. (תקלה) והניחו הבהמות אצל עובד כוכבים והיינו באופן שאין בה משום בשר שנתעלם מן העין כגון שיש בה סי' או טביעות עין בבהמה או ישראל יוצא ונכנס שלחן גבוה ס"ק ל"ב: (תקלו) ונתן הסירכות עי' שפ"ד ופרמ"ג סעי' קנ"ג ורמ"ש ס"ק קס"ו דכאן תלינן לעשה כך אין לחוש בדיעבד אפי' אם מלא בפנים סירכה הנראה מן יושבין שמא הדבק היתה ונתקה העכו"ם הספק ודבק לקלה דס"ת לא מקרי רישומה עיי"ש ועי' בשלחן גבוה סק"ז ובכמה"ג בהגהות ב"י אות כ'. (תקלז) מיהו וכו' לעשות כך כ' בבית אברהם בגה"ג ס"ק ל"ד דבזמן הזה הוי כידוע שרגילין בכך כמו שאירע כמה פעמים וכו' עיי"ש (תקלח) יש לחוש אפילו בדיעבד ואפי' במהפ"מ דכיון דאיתו אצל הנכרים כרגילים לעשות כך הו"ל כמזיד. ש"ך ועי' שפ"ד שכ' דלפ"ז י"ל דהוי אסור אלא לו אבל לאחרים יש להקל ולצורך שבת או י"ט או כשהוא חולה או עני עיי"ש ועי' רמ"ש ס"ק קס"ח ודוקר בכ"מ דאפי' בהפ"מ וס"ל עיי"ש ועי' מה בבית אברהם בגמגמי זבח ס"ק ל"ד: (תקלט) ולכתחלה יש ליזהר. כ' בשמ"ח סעי' ל"ט ובפרמ"ג סעי' קנ"ג דאפי' בשבת ישראל שלום שוחט בבהמות ויש עליו הרבה קלת יש לחוש עליו לכתחלה עיי"ש ובבית אברהם בגה"ג שם ועי' בשלחן גבוה ס"ק ל"ה: (תקמ) יש ליזהר בכל ענין שלא לעכבה אצל הנכרי בין שחיטה לבדיקה בלא שומר. שמ"ח ופר"ג שם ועי' מש"כ זה עוד לעיל סי' ל' ובדבריו שם:

סעיף יח (תקמא) ריאה שניקבה. ואין חילוק בין ניקבה דרים שאמר שבשעת הדיבוק או כשהוא הוחן שניקבה או לאפי' אין יודעין שניקבה שאחר ששחטה אין החשש נקב לשום מחיים אחד שכי הוא והגעבר בפרים